

CUPRINS

<i>Cuvânt-înainte</i>	7
1. Evoluția procesului de integrare europeană. Uniunea Europeană, din actor economic în putere emergentă	9
1.1. Europa, continent cu geometrie variabilă	9
1.2. Ideea unei Europe unite	12
1.3. Formarea Comunității Economice a Cărbunelui și Oțelului (CECO) și a Comunității Economice Europene (CEE)	15
1.4. Primele extinderi. Tratatul de la Maastricht și formarea Uniunii Europene (UE)	16
1.5. Extinderea spre Est a Uniunii Europene	18
1.6. Uniunea Europeană și ansamblurile economice și geopolitice ale lumii contemporane	23
1.7. România și Uniunea Europeană	26
2. Europa, între integrare și regionare	29
2.1. Cadru conceptual	29
2.2. Modele teoretice de regionare politico-administrativă	30
2.3. Standardizarea regională în Europa. Nomenclatorul unităților teritorial statistice (NUTS)	35
3. Regiuni politico-administrative în Uniunea Europeană	39
3.1. Regiuni administrative: modelul francez	39
3.2. Regiuni istorice redelimitate prin negocieri politice în urma unor conflicte militare: modelul german	44
3.3. Regiuni istorice și etnico-minoritare: regiunile italiene și comunitățile autonome spaniole	47
3.4. Regiuni cultural-lingvistice: modelul belgian	51
3.5. Regiuni economico-statistice. Studii de caz: structurile regionale din Danemarca și Grecia	54
3.6. Regiuni formate prin cooperare voluntară: modelul britanic	56
4. Alte modele de regionare politico-administrativă în țări cu sisteme democratice avansate	59
4.1. Regionare de tip confederativ: Elveția	59
4.2. Regiuni cu antecedente coloniale	62
5. Regiuni politico-administrative în spațiul central și est-european	68
5.1. Sistemele politice comuniste și reformele administrativ-teritoriale. Unitate prin diversitate	68
5.2. Regiuni politice și etnico-minoritare: modelul sovietic	71
5.3. Urbanizarea coordonată politic. Structurile urbane de tip socialist	79
5.4. Reformele administrativ-teritoriale post-comuniste. Studii de caz: Ungaria – 1990, Slovacia – 1996, Polonia – 1999	82

6. Tensiuni separatiste induse de exacerbarea identității regionale. Studii de caz	88
6.1. Țara Bascilor	90
6.2. Catalonia	91
6.3. Trentino-Adige, Valea Aosta, Friuli-Venezia Giulia	92
6.4. Irlanda de Nord (Ulster)	93
6.5. Caucaz	94
7. Inserția modelelor de regiunare politico-administrativă europene în spațiul românesc	97
7.1. Inserția modelului departamental francez: județele interbelice	97
7.2. Inserția modelului sovietic: regiunile și raioanele (1950-1968)	109
7.3. Inserția modelului regional britanic: regiunile de dezvoltare	115
8. Disparitățile regionale din România. Metodologie de cercetare geografică ...	119
8.1. Elemente de analiză geografică a unei regiuni de dezvoltare	119
8.2. Plan orientativ de analiză a unei regiuni de dezvoltare	130
9. Structurile administrativ-teritoriale ale României, ca parte a sistemului regional european. Disfuncționalități și perspective	132
9.1. Principalele disfuncționalități în organizarea administrativ-teritorială a României și reflectarea acestora la nivelul sistemului de așezări umane	132
9.2. Analiza SWOT a principalelor elemente ce caracterizează decupajul administrativ-teritorial actual	135
9.3. Optimizarea organizării administrativ-teritoriale a României între tradiție și actualitate. Un punct de vedere geografic	137
10. Globalizarea și sistemul regional european. Structurile de cooperare transfrontalieră	151
10.1. Zonele transfrontaliere. Tipuri de zone transfrontaliere	151
10.2. Zonele transfrontaliere și rolul acestora în formarea euroregiunilor. Tipuri de euroregiuni de cooperare transfrontalieră	152
10.3. Așezările dublete și rolul acestora în structurarea vectorilor de cooperare transfrontalieră. Studii de caz	155
10.4. Euroregiuni asimetrice. Studiu de caz: sistemul de euroregiuni de la frontiera estică a Germaniei	163
10.5. Zonele transfrontaliere aferente României și euroregiunile de cooperare transfrontalieră cu participare românească	171
<i>Anexă: Regiunile administrative de bază ale statelor din Uniunea Europeană</i>	174
<i>Bibliografie</i>	188

© Editura Fundației *România de Mâine*, 2008
Editură acreditată de Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului
prin Consiliul Național al Cercetării Științifice
din Învățământul Superior

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
SĂGEATĂ, RADU

Regiunile Europei. Metodologie de analiză regională /
Radu Săgeată, – București: Editura Fundației *România de*
Mâine, 2007

Bibliogr.

ISBN 978-973-163-144-8

913(4)

Reproducerea integrală sau fragmentară, prin orice formă
și prin orice mijloace tehnice, este strict interzisă
și se pedepsește conform legii.

Răspunderea pentru conținutul și originalitatea textului
revine exclusiv autorului/autorilor.

Redactor: Maria DINCĂ
Tehnoredactare: Laurențiu Cozma TUDOSE
Vasilichia IONESCU
Coperta: Cornelia PRODAN

Bun de tipar: 07.05.2008; Coli tipar: 12,25
Format: 16/70 × 100

Editura Fundației *România de Mâine*
Bulevardul Timișoara, nr.58, București, Sector 6
Tel./Fax:021/444 20 91; www.spiruharet.ro
e-mail: contact@edituraromaniademaine.ro

REZUMAT

Integrarea României în Uniunea Europeană a deschis perspectivele unui nou mod de abordare a problemelor fundamentale și specifice ale geografiei României în cadrul geografiei Europei și cu precădere a Uniunii Europene. În acest context, lucrarea de față își propune să analizeze câteva dintre particularitățile sistemului regional european, evidențiind, pe de o parte, originea și amploarea disparităților regionale la nivel european, iar pe de altă parte, locul decupajelor regionale românești în noua arhitectură europeană. Cum s-au individualizat regiunile Europei? Ce le aseamănă și ce le deosebește? Care este amprenta naționalului asupra regionalului și în ce măsură fluxurile globalizante influențează evoluția comunităților locale? Sunt doar câteva dintre întrebările la care încearcă să găsească răspuns această lucrare.

În acest sens, s-a pornit de la o analiză evolutivă a procesului de integrare europeană, componentă intrinsecă a globalizării, evidențiindu-se modul cum a evoluat ideea europeană de la utopie la realitate, iar ansamblul economic de 6 state, din 1957, la o mare putere emergentă, de 27 de state, coerentă din punct de vedere politic și economic, cu un teritoriu de peste 4 milioane de km² (a cincea în lume) și cu o populație de aproape 0,5 miliarde de locuitori (locul III în lume). Marii diversități etnice, culturale și confesionale i se opune o convergență economico-socială, politică și militară din ce în ce mai mare. Rolul regiunilor, ca spații mentale și trăite, ca elemente de raportare a identității colective, este, în această ecuație complexă, covârșitor. De aceea, s-a considerat nu numai utilă, dar și necesară o analiză a factorilor ce au determinat coagularea sistemului regional european, stabilindu-se câteva tipologii de regionare. Pe de altă parte, după modelul analizei SWOT, analiza mediului intern a fost completată de o analiză a mediului extern, analizându-se succint câteva modele de regionare exterioare spațiului UE, pentru a cuantifica elementele ce particularizează sistemul regional european în ansamblul său.

Cel de-al doilea demers de bază ce se dorește a se concretiza prin apariția acestei lucrări este de a oferi studenților geografii, și nu numai, o metodologie de analiză a disparităților regionale din România, pornindu-se de la modelele europene. S-a avut în vedere, în acest sens, evidențierea principalelor elemente ce trebuie avute în vedere în analiza geografică a unei regiuni de dezvoltare, ca ansamblu teritorial-statistic format prin agregarea unor județe. De aceea, a apărut ca absolut necesară translatarea analizei către baza sistemului administrativ românesc, evidențiindu-se disfuncționalitățile și propunându-se soluții de corectare a acestora.

Ultimul capitol al lucrării este consacrat regiunilor de cooperare transfrontalieră, ca releu de integrare funcțională a regiunilor din centrul și estul continentului în sistemul regional vest-european.